

תוכן העניינים

מגילת אסתר - פרקי המגילה בקומיקס	19-2
גלגולי המגילה	21-20
1. "מהודו ועד כוש..."	23-22
2. הקהילה היהודית בפרס	26-24
3. איזה יופי, יש לי אופי!	29-27
4. "... וְהַפֶּן הוּא..."	35-30
5. משנכנס אדר מרבין בשמחה...	40-36

"ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש המלך מהדור ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה [...]" (פס' 1)

"בימים ההם כשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה: [...] עשה משתה [...] בהראתו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום:" (פס' 2-3)

"גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשורוש:" (פס' 9)

"ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים בחצר גנת ביתן המלך: [...]" (פס' 5-8)

"ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך
אשר ביד הסריסים [...]" (פס' 12)

"ביום השביעי כטוב לב המלך בין [...] שבעת הסריסים המשרתים את פני
המלך אחשוורוש: להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות להראות
העמים והשרים את יפיה כי טובת מראה היא:" (פס' 10-11)

"[...] ויקצף המלך מאד וחמתו בערה בו:" (פס' 12)

"וייטב הדבר בעיני המלך והשרים ונעש המלך כדבר ממוכן: וישלח
ספרים אל כל מדינות המלך אל מדינה ומדינה ככתבה ואל עם ועם
כלשוננו להיות כל איש שרר בביתו ומדבר כלשון עמו:" (פס' 21-22)

"ויאמר המלך לחכמים ידעי העתים [...]: כדת מה
לעשות במלכה ושתי על אשר לא עשתה את מאמר
המלך אחשוורוש ביד הסריסים: [...]" (פס' 13-20)

בדיוק! בדיוק!

"אחר הדברים האלה כשך חמת המלך אחשוורוש זכר את ושתִּי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה: ויאמרו נערי המלך משרתיו יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה:" (פס' 1-2)

"ויפקד המלך פקידים בכל מדינות מלכותו ויקבצו את כל נערה בתולה טובת מראה אל שושן הבירה [...] והנערה אשר תיטב בעיני המלך תמלך תחת ושתִּי [...]" (פס' 3-4)

"ויהי בהשמע דבר המלך ודתו ובהקבץ נערות רבות אל שושן הבירה [...] ותלקח אסתר אל בית המלך [...]" (פס' 8)

"איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי [...] ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דודו כי אין לה אב ואם והנערה יפת תאר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת:" (פס' 5-7)

"ובכל יום מִרְדְּכִי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצֵר בֵּית
הַנָּשִׁים לְדַעַת אֶת שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמִה יַעֲשֶׂה בָּהּ."
(פס' 11)

"וַיָּשֶׁב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתֵּשֶׂא חֶסֶד לִפְנָיו [...]:
לֹא הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת עֲמָהּ וְאֶת מוֹלְדֹתָהּ כִּי
מִרְדְּכִי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד:" (פס' 9-10)

"[...] וּבִבְקָר הָיָא שְׁבָה אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שְׁנֵי [...]
לֹא תָבוֹא עוֹד אֶל הַמֶּלֶךְ כִּי אִם חֲפֹץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ
וְנִקְרָאָהּ בְּשֵׁם:" (פס' 14)

"וַיִּבְהַגֵּעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ [...] כִּי כֵן
יִמְלֹאוּ יָמֵי מְרוֹקִיָּהן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּשָׁמֶן הַמֶּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
בְּבִשְׁמִים וּבְתַמְרוֹקֵי הַנָּשִׁים: [...] בְּעֶרְבּ הָיָא בָּאָה [...] (פס' 12-14)

"ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת בשנת שבע למלכותו:" (פס' 16)

"ובהגיע תר אסתר בת אביחיל דוד מרדכי אשר לקח לו לבת לבוא אל המלך לא בקשה דבר כי אם את אשר יאמר הגי סרים המלך שמר הנשים ויהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראיה:" (פס' 15)

"[...]" וישם כתר מלכות בראשה ומליכה תחת ושתי:" (פס' 17)

"ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות [...]" (פס' 17)

"ויעש המלך משתה גדול לכל שריו ועבדיו את משתה אסתר והנחה למדינות עשה [...]" אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה כאשר צוה עליה מרדכי [...]" (פס' 18-20)

"[...] ויגיד לאסתר המלכה ותאמר אסתר
למלך בשם מרדכי:" (פס' 22)

"בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך קצר בגתן ותירש שני
סריסי המלך משמרי הסף ויבקשו לשלח יד במלך אחשוורוש:
וינודע הדבר למרדכי [...]" (פס' 21-22)

"[...] ויתלו שניהם על עץ ויכתב בספר
דברי הימים לפני המלך:" (פס' 23)

תלו אותם!
לכסיו!!

יומן המלך, שלום!
בגתן ותירש נ'סו לרצוח את המלך. איש בשם מרדכי
הזהיר את המלך, ושניהם נענשו בתלייה. עוד דבר
חשוב שקרה היום - היין כמעט נגמר במרתפי היין...

"ויבקש הדבר וימצא [...]" (פס' 23)

זה נכון!!

זה נכון?

"אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן בן המדתא האגגי וינשאהו וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו:" (פס' 1)

"[...] ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה: ויאמרו עבדי המלך אשר בשער המלך למרדכי מדוע אתה עובר את מצות המלך:" (פס' 2-3)

"וכל עבדי המלך אשר בשער המלך כרעים ומשתחוים להמן כי כן צוה לו המלך [...]" (פס' 2)

"וירא המן כי אין מרדכי כרע ומשתחוה לו וימלא המן חמה: [...] ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי:" (פס' 5-6)

"ויהי באמרם אליו יום ולא שמע אליהם ויגידו להמן לראות דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי:" (פס' 4)

וביום המחרת....

"בחדש הראשון הוא חדש ניסן בשנת שתיים עשרה למלך
אחשורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש
לחדש שנים עשר הוא חדש אדר:" (פס' 7)

"ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא
האגגי צרר היהודים: ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך
והעם לעשות בו כטוב בעיניך:" (פס' 10-11)

"ויאמר המלך אחשורוש ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים בכל
מדינות מלכותך ודתייהם שנות מכל עם ואת דתי המלך אינם עשים
ולמלך אין שוה להניחם: אם על המלך טוב יכתב לאבדם [...]" (פס' 8-9)

"[...] והמלך והמן ישבו לשותות
והעיר שושן נבוכה:" (פס' 15)

"ויקראו ספרי המלך [...]: ונשלוח ספרים ביד הרצים אל כל מדינות המלך
להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד
בשלושה עשר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ושללם לבו: [...]" (פס' 12-14)

"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויזעק ויעקה גדולה ומרה: [...] ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים וצום יבכי ומספד שק ואפר יצע לרבים:" (פס' 1-3)

"[...] ולא קבל:" (פס' 4)

"ותבואנה נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו" (פס' 4)

"ויצא התד אל מרדכי [...] ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו: [...] ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה:" (פס' 6-8)

"ותקרא אסתר להתד מסריסי המלך אשר העמיד לפניו ותצוהו על מרדכי לדעת מה זה ועל מה זה:" (פס' 5)

"[...] כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח
והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר [...] ומי יודע
אם לעת כזאת הגעת למלכות:" (פס' 12-14)

"ותאמר אסתר: [...] כל איש ואשה
אשר יבוא אל המלך [...] אשר לא יקרא
אחת דתו להמית [...]" (פס' 10-11)

"ויבוא התך ויגד לאסתר
את דברי מרדכי:" (פס' 9)

"ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוהה עליו
אסתר:" (פס' 17)

"ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי: לך כנוס את כל היהודים
הנמצאים בשושן וצומו עלי [...] ובכן אבוא אל המלך אשר
לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי:" (פס' 15-16)

"[...] נשאה חן בעיניו ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט; ויאמר לה המלך [...]" (פס' 2-3)

"ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות [...] והמלך יושב על כסא מלכותו [...] ויהי כראות המלך את אסתר המלכה עמדת בחצר [...]" (פס' 1-2)

"[...] ויבא המלך והמן אל המשתה אשר עשתה אסתר: ויאמר המלך לאסתר במשתה היין [...]" (פס' 5-8)

"וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ [...] (פס' 5)

"וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב [...] (פס' 4)

"[...] וכראות המן את מרדכי בשער המלך ולא קם ולא זע ממנו וימלא המן על מרדכי חמה:" (פס' 9)

"וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֹחַ וטוֹב לֵב [...] (פס' 9)

"וַיִּתְאַפֵּק הָמֶן וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּבֵּא אֶת אֶהֱבִיו וְאֶת זָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ: וַיִּסְפֹּר לָהֶם הָמֶן אֶת כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֶת כָּל אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֶת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ עַל הַשָּׂרִיס וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הָמֶן אִם לֹא הִבִּיֵּא אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עֲשֵׂתָה כִּי אִם אוֹתִי וְגַם לְמֹחֵר אֲנִי קְרוּא לָהּ עִם הַמֶּלֶךְ:" (פס' 10-12)

"[...] וַיִּיטֵב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמֶן וַיַּעַשׂ הָעֵץ:" (פס' 14)

"וְכָל זֶה אֵינְנוֹ שׂוֹה לִי בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת מְרַדְכִּי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ: וְתֹאמַר לוֹ זָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל אֶהֱבִיו יַעֲשׂוּ עֵץ גְּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבִבְקֶר אָמַר לַמֶּלֶךְ וַיִּתְּלוּ אֶת מְרַדְכִּי עָלָיו וּבָא עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה שָׁמַח [...]" (פס' 13-14)

"בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים לפני המלך:" (פס' 1)

"וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על בגתנא ותרגש שני סריסי המלך משמרי הסף אשר בקשו לשלח יד במלך אחשוורוש:" (פס' 2)

"ויאמר המלך מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה ויאמרו נערי המלך משרתיו לא נעשה עמו דבר:" (פס' 3)

"ויאמר המלך מי בחצר והמן בא [...] לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו: ויאמרו נערי המלך אליו הנה המן עמד בחצר ויאמר המלך יבוא:" (פס' 4-5)

"ויבוא המן ויאמר לו המלך מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו [...] (פס' 6)

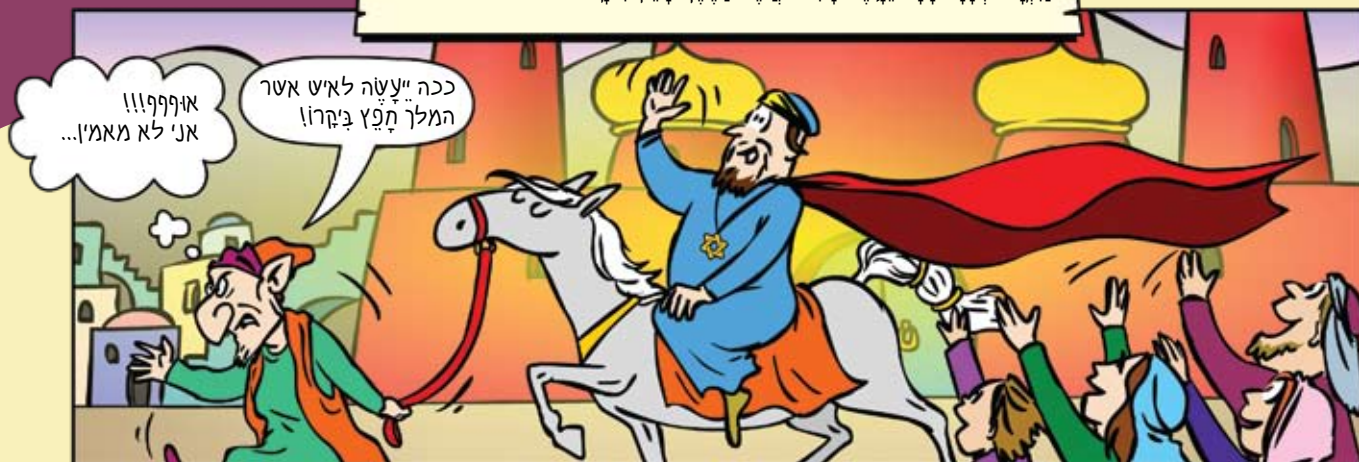
"[...] ויאמר המן בלבו [...] ויאמר המן אל המלך [...]: [...] (פס' 6-9)

"ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס באשר דברת ועשה כן למרדכי היהודי היושב בשער המלך אל תפל דבר מכל אשר דברת:" (פס' 10)

"וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת מֶרְדֳּכִי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בַרְחוּב הָעִיר וַיִּקְרָא לִפְנֵי כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ:" (פס' 11)

"עוֹדֶם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיְבַהֲלוּ לְהַבִּיאַ אֶת הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:" (פס' 14)

"וַיָּשֶׁב מֶרְדֳּכִי אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ נִדְחָף אֶל בֵּיתוֹ אָבֵל וְחַפּוּי רֹאשׁ: וַיִּסְפֹּר הַמֶּלֶךְ לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל אֲהֻבָּיו אֵת כָּל אֲשֶׁר קָרָהוּ [...]:" (פס' 12-13)

"ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר המלכה את בית המן צרר היהודים ומרדכי בא לפני המלך כי הגידה אסתר מה הוא לה: ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ונתנה למרדכי ותשם אסתר את מרדכי על בית המן:" (פס' 1-2)

"ויקראו ספרי המלך בעת ההיא [...]: ויכתב בשם המלך אחשוורוש [...]: ולהיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאיביהם [...]" (פס' 9-14)

"ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך [...]: אס על המלך טוב ואם מצאתי חן לפניו [...] יכתב להשיב את הספרים מחשבת המן [...] אשר כתב לאבד את היהודים אשר בכל מדינות המלך:" (פס' 3-8)

"ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריז בוץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה: ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר: ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע שמחה וששון ליהודים משתה ויום טוב ורבים מעמי הארץ מתייחדים כי נפל פחד היהודים עליהם:" (פס' 15-17)

"ובשנים עשר חדש הוא חדש אדר בשלושה עשר יום בו [...] ביום אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם: [...] וכל שרי המדינות והאחשדרפנים והפחות ועשי המלאכה אשר למלך מנשאים את היהודים כי נפל פחד מרדכי עליהם: [...]" (פס' 1-5)

"ביום שלשה עשר לחדש אדר ונח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה: [...]" (פס' 17-19)

"ובששון הבירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש: [...] ביום ההוא בא מספר ההרוגים בששון הבירה לפני המלך: ויאמר המלך לאסתר המלכה: [...]" (פס' 6-16)

"ויתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים: [...] כימים אשר נחו בהם היהודים מאויביהם והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומסלות מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים: [...]" (פס' 20-25)

"על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור [...]: [...] והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים [...]: וישלח ספרים אל כל היהודים אל שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת: ומאמר אסתר קים דברי הפרים האלה ונכתב בספר:" (פרק ט, פס' 26-32)

"וישם המלך אחשורוש מס על הארץ ואיי הים: וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת מרדכי אשר גדלו המלך הלוא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס: כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו:" (פרק י, פס' 1-3)

פרק א

- "וַיְהִי בַיּוֹם אֲחֻשׁוּרוֹשׁ הוּא אֲחֻשׁוּרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ
מֵהָדוּ וְעַד כּוֹשׁ שִׁבְעַת וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה [...]"
- מה היה האירוע שערך אחשוורוש מלך פרס?
 - מה רצה אחשוורוש מנשתי?
 - כידוע, נשתי סירבה לפקודת המלך... מדוע?
 - הסירוב שלה היה כה חמור בעיני השרים?
 - מה היה עונשה של נשתי?

פרק ב

- "[...] וַיָּאָהֵב הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר מִכָּל הַנָּשִׁים [...]"
- בפרק א אחשוורוש חיפש אישה...
- את מי מצא המלך בפרק ב? מה אתם יודעים עליה? מה אחשוורוש לא יודע עליה?
 - גם מרדכי היהודי מצא משהו בפרק ב.
 - מה מצא מרדכי היהודי בפרק ב?
 - האם הוא גילה לאחשוורוש את מה שמצא?

פרק ה

- "וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוּת [...]"
- כיצד מתכננת אסתר המלכה להציל את עמה?
 - מה משפר את מצב הרוח של המן?
 - מה מעכיר את מצב הרוח של המן?

פרק ו

- "בַּלֵּילָה הַהוּא נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ [...]"
- במה נזכר המלך אחשוורוש?
 - למי המלך רוצה לגמול, ועל מה?
 - מה ההצעה של המן לגמול?
 - מה המן חושב: למי אחשוורוש מתכוון?
 - ומה קרה בסוף?

רעיון מצוי!

תענה על השאלות
כדי לוודא שהבנת...

קראתי את המגילה.
מה עכשיו?

פרק ג

"לְהַשְׁמִיד לְהָרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים [...]"

- את מי מינה אחשוורוש לשר בכיר בממלכה, ומה אתם יודעים על השר הבכיר?
- מי מכעיס את השר הבכיר? במה הוא מכעיס אותו?
- מה אתם יודעים על האיש המכעיס?
- מה החליט השר הבכיר לעשות, וכנגד מי?
- מה הם הנימוקים של השר הבכיר לעונש, וכיצד החליט על תאריך העונש?

פרק ד

"[...] אֲבָל גָּדוֹל לַיהוּדִים וְצוּם וּבְכִי וּמִסָּפֶד [...]"

- בפרק ג הכריז המן הרשע על עונש מוות לכל היהודים בממלכת אחשוורוש!
- כיצד הגיבו היהודים במלכות אחשוורוש?
- מה דרש מרדכי מאסתר, ומדוע?
- האם הסכימה אסתר המלכה לבקשת מרדכי היהודי?
- מה הן הסכנות העומדות לפני אסתר?

פרק ז

"וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמֶן לִשְׁתּוֹת עִם אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה [...]"

- תזכורת: מה הייתה המשימה של אסתר המלכה?
- האם עמדה אסתר במשימה? כיצד?

פרק ח

"[...] לְהַעֲבִיר אֶת רֵעֵת הָמֶן הָאָגָגִי [...]"

- בפרק ז עמדה אסתר במשימה – אך באופן חלקי!
- מהי הבעיה המרכזית שעדיין לא נפתרה?
- כיצד פותר המלך אחשוורוש את הבעיה?
- מה השתנה במצבם של היהודים במלכות אחשוורוש?

פרקים ט, י

"[...] מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה וּמֵאֲבֵל לַיּוֹם טוֹב [...]"

- כיצד נקמו היהודים באויביהם?
- מה הן מצוות החג לפי פרק ט?

1. "מהודו ועד כוש..."

פרק א

פס' 3:

חיל פרס ומדי - שרי הצבא.

הפרתמים - האצילים בני המשפחות המיוחסות. ויש מפרשים: הזקנים.

פס' 5:

בידה - בארמית: מצודה, ארמון המלך, אשר שכן בשושן, העיר המרכזית בפרס.

פס' 6:

חור - וילונות בד לבן.

כרפס - בד צמר גפן, כנראה בצבע ירוק.

ותכלת - בלשון המקרא זהו צבע סגול.

אחוז בִּחְבְּלֵי בּוּץ וְאַרְגָּמָן - כל אריג היה אחוז בחוטי בוץ (כנראה, לבן) וארגמן (אדום).

על גלילי כסף - הווילונות היו תלויים על מוטות עגולים בצבע הכסף.

ועמודי שש - עמודי שיש.

מטות זהב וכסף על רצפת

בהט ושש ודר וסחרת - הספות עמדו על רצפה העשויה פסיפס של אבנים שונות בצבעים שונים: בהט (אבן שיש לבן), שש (סוג של שיש), דר (סוג של צדף), וסחרת (גם כן סוג של שיש).

פס' 8:

והשתיה כדת אין אִנֶּם - השתייה מותרת ורצויה.

פס' 10:

כְּדַבֵּר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בֵּיד הַסָּרִיסִים - כפי שציווה המלך באמצעות השרים.

"עשר כבוד מלכותו (...) יקר תפארת גדולתו (...)"

סיפור מגילת אסתר מתרחש בפרס, בממלכתו של המלך אחשוורוש. איך נראתה הממלכה? מה עשו שם? מה שתו, ומה אכלו? אילו צבעים וחומרים היו בממלכה? המילים מספרות... בואו נקרא!

1 קראו את פרק א וענו על השאלות הבאות:

א. קראו פס' 1 - בפסוק מופיעים שמות הערים המציינות את גבולות הממלכה הפרסית. מצאו במפה שלמעלה את גבולות הממלכה.

ב. לפי פס' 1 - כמה מדינות היו תחת מלכותו של אחשוורוש?

ג. מתיאור המשתה וכמות המשתתפים בו נדמה כי המלך אחשוורוש היה מלך עשיר מאוד, ושלט על שטח גדול שכלל מדינות רבות ועמים רבים. כיצד התעשר המלך אחשוורוש? כדי להבין זאת - נקרא פסוק מסוף המגילה, פרק י פס' 1:

"וַיֵּשֶׁם הַמֶּלֶךְ אֶחְשָׁוְרוֹשׁ מֶסַעַל הָאָרֶץ וְאֵי הַיָּם:"

אם כך - כיצד התעשר המלך אחשוורוש?

ד. קראו פס' 3 - לכבוד מה ערך אחשוורוש משתה?

ה. קראו פס' 4 - כמה זמן נמשך המשתה לשרים ולאנשי המלוכה?

ו. קראו פס' 5 - מי הוזמן למשתה הנוסף, בן שבעת הימים?

ז. קראו פס' 7-8 – מה היה הדבר המרכזי שעשו במשתה?
 ח. קראו פס' 9-16. לאחר שונְשְׁתִי סירבה לבוא למשתה המלך הציג ממוֹכֵן לפטר את המלכה וְשְׁתִי ולמצוא במקומה מלכה חדשה. כדי להפיץ את השמועה וכדי למצוא מלכה חדשה – הוציא המלך מכתבים (ספרים).
 קראו גם פס' 22:
 – באֵילו שפות נכתבו הספרים? מדוע?
 – אֵילו דברים אפשר ללמוד מריבוי השפות על העמים שחיו תחת השלטון הפרסי?
 – אֵילו דברים אפשר ללמוד מריבוי השפות על מדיניות השלטון של אחשוורוש?

2 לסיכום התיאור של ממלכת אחשוורוש: העתיקו את הסיכום שלפניכם למחברת והשלימו אותו בעזרת המילים המתאימות.

ממלכת אחשוורוש הייתה _____ (במחברת) מאד, ואמך היה _____ (במחברת) מאד.
 אחת הפלטות של אחשוורוש היו _____ (במחברת) חמים, אשר דיברו _____ (במחברת) הרבה/מְעַלְעַל.
 באוגר השפה/השפה של _____ (במחברת). אכבוד חגיגה שלוש שנים אמא/אבא, ערך הארץ.
 אֲשֶׁרִים מִשְׁגָּה _____ (במחברת), ובו הראה עֵד כמא הא _____ (במחברת).
 אחר כך ערך הארץ אחשוורוש מִשְׁגָּה נוסף _____ (במחברת).
 אגשבי שושן פבירה/אכל פֶּהָם

3 הזמנה ליצירה: התיאור של חצר המלך בפרק א (פס' 3-8), גְדוֹש בצבעים, באנשים ובחפצים. ציירו את המשתה של המלך אחשוורוש.

פס' 12:
 ויקצף – כעס.
 וחמתו בערה בו – כעס מאוד.

פס' 13:
 לחכמים ידעי העתים – לחכמים חוזי העתיד.
 כל ידעי דת ודין – שרי החוק.

פס' 14:
 ראי פני המלך הישבים ראשנה במלכות – השרים הבכירים.

פס' 15:
 מאמר המלך – דבר המלך.

פס' 16:
 עוֹתָה – גרמה עוול.

פס' 17:
 יצא דבר המלכה על כל הנשים – ישמעו כל הנשים מה המלכה עשתה.
 להבזות – לבזות.

פס' 22:
 ספרים – מכתבים.

2. הקהילה היהודית בפרס

אג פֿצֿהרג פֿאָרשלאַנטי יוֹדֶה
אפֿשֿר אַקראַא בגי"ך - בספר
לִפְּקֶא, פֿרק א. אפֿצֿהרג לִפְּ
פֿאָרשלאַנטי נאָפֿים כֶּגֶבֶל
לִפְּ מִפֿאָ ארֶכֶאֱלֹאֲגִי פֿנקרא
"גִּלְיֹא פֿאָרש".

***פֿסֿפֿר פֿטֿאָרֶה** - כִּינֹי אֶלֶסֶר
בִּצְלִיג קֶשֶׁל (כִּמֹּא סֶפֶר, יִדֵּה),
פֿלֶאכֶר מִדְּבֹא אֶפֿאָן אֶלֶר
פֿחֹפֿים פֿמִצְחִיִּים לִפְּ הִים פֿגִּיכֹן,
לִפְּ אֶסֶרִיִּה אֶלֶבֶן, אֶשֶׁם - דֶּרֶךְ
לִמְדִי פֿנֶהֶל פֿקֶר אֶחֱדִיקֶל, לִפְּ
אֶחֱלִי מֶפֶרֶל פֿרֶסִי.
כִּדֹּאִי אֶלִּיִּן מֶפֶרֶל שֶׁבֶלִי 99.

כדי שנוכל להבין את הסיפור המסופר במגילת אסתר, כדאי להבין איך הגיעו יהודים לפרס. בפרקים האחרונים של ספר מלכים קראנו כי הבבלים כבשו את ממלכת יהודה והחריבו אותה. מדוע? מה קרה? ואיך זה קשור לפרס?

בשנת 586 לפני הספירה (לפני 2,500 שנה בערך) הפֿבָּלִים כבשו את ירושלים, החריבו את בית המקדש, והגלו את אנשי ממלכת יהודה לִפְּקֶל. (אפשר לקרוא על כך בספר מלכים ב, בפרק כה.) כ-50 שנה לאחר מכן השתלטו הפרסים על האזור שהיה בשליטת הפֿבָּלִים (אזור הסֶהֶר הפֿוֹרָה*), וכל העמים שהיו תחת שליטת הפֿבָּלִים, ובתוכם הגולים מיהודה, עברו לשליטתם של הפרסים. בשונה מהפֿבָּלִים – המלך הפרסי הראשון, כֹּרְשׁ, אִפְּשֶׁר לעמים שהיו תחת שלטונו לחזור לארצותיהם ולעבוד את אלוהיהם.

המכתב שבו כֹּרְשׁ מאפֿשֶׁר לאנשי יהודה לחזור לארצם נקרא "הצהרת כֹּרְשׁ". ואכן, היו יהודים שהחליטו לחזור ליהודה ולבנות את בית המקדש השני בירושלים. יהודים אלה מכונים "שְׁבִי צִיּוֹן". והיו יהודים שהחליטו להישאר בפרס. כך נותרה קהילה יהודית בפרס, וסיפור מגילת אסתר מתמקד ביהודים אלה, שנשארו בפרס. אז... נחזור לסיפור שלנו במגילת אסתר, בפרק ב ובפרק ג.

אָסֶתֶר! מֶה יֵשׁ לִי
פֿשִׁלֹּחִן בִּצְיֹרִי?

אֶל אֶפֿי פֿצִיֹר, מֶה מֶאֱפִיִּין
אֶל פֿיפֿאָדִים בִּגְלֹאֶה?

אסתר ומרדכי, הצייר אָרְט וָאן גֶּלְדֶּר (שְׁמֹן על בד), הולנד, 1685 (לפני כ-350 שנה)

מרדכי היהודי, מאיפה באת?

בפרק ב' אנו קוראים על דמות חשובה במגילת אסתר – מרדכי היהודי. מיהו מרדכי? ומאיפה הוא מופך לנו?

”אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מֶרְדֳּכִי בֶן יָאִיר בֶּן שִׁמְעִי בֶן קִישׁ אִישׁ יְמִינִי: אֲשֶׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם הַגָּלָה אֲשֶׁר הִגְלָתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:” (פס' 5-6)

1. א. לפי פס' 5 בפרק ב' – כתבו את שמותיהם של אבותיו של מרדכי.
ב. שמות אבותיו של מרדכי מופכים לכם? בוודאי! מיד תבינו מהיכן...
העתיקו את התרגיל הבא למחברת והשלימו את החסר:
מרדכי היה צאצא של _____ (במחברת), שהיה אביו של שאול – האנך הראשון!
”איש ימיני” – הכוונה היא לכך שמרדכי היה צאצא לשבט _____ (במחברת).

חיי הקהילה היהודית בפרס

האימפריה הפרסית, כפי שיכולנו ללמוד מפרק א' (פס' 22), הייתה מורכבת מעמים שונים, שחיו במדינות שונות, דיברו שפות שונות, וקיימו פולחנים מסוגים שונים. המשותף לכולם היה החיים תחת השלטון הפרסי ותשלום המיסים למלך הפרסי.

לדיון בכיתה

אילו קשיים יכולים להיות לעם או לאדם שחי בגלות (לא בארצו) תחת שלטון זר?

אלא אם אני אלו בארץ
אחרי ילני, אם אי אלו פלס?

אף... זה כהחלט אפלי!

הקהילה היהודית אמנם **השתלבה** בחיים בפרס, אבל היא הייתה **שונה** מהקהילות האחרות ו**נבדלה** מהן. הדוגמה הטובה ביותר ל**השתלבות** היא שמותיהם של גיבורי המגילה, אסתר ומרדכי, אשר מקורם בשמות האלים ה**בבלים** אֶשְׁתֶּר וּמֶרְדֳּכִי! אבל שמה הראשון של אסתר הוא שם עברי...
2. קראו את פס' 7 בפרק ב' – מה היה שמה הראשון של אסתר?

אז מדוע רצה המן להשמיד את היהודים?

בפרק ג' מסופר כי הרעיון של המן להשמיד את כל היהודים נולד לאחר המפגש של המן עם איש אחד מתוך הקהילה היהודית – מרדכי היהודי.

3. קראו פס' 1-2 בפרק ג':

- א. לפי פס' 1 – מה היה המעמד של המן בארמון המלך?
ב. לפי פס' 2 – כיצד ציווה המלך על כל עבדיו להתנהג כלפי המן?
ג. לפי פס' 2 – במה שונה התנהגותו של מרדכי מהתנהגותם של שאר עבדי המלך?

פרק ג'

פס' 1:

גִּדְלָא [...] וַיִּנְשְׂאָה וַיִּשֶׂם אֶת
כְּסָאוֹ מֵעַל כָּל הַשָּׂרִים –
קידם את המן ומינה אותו
לשר הבכיר בממלכה.

פס' 2:

עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמֶּלֶךְ –
עובר על הפקודה של
המלך, לא מקיים אותה.

א. לפי פס' 3-4 – מה ההסבר של מרדכי לגבי התנהגותו?
 ב. לפי ההסבר של מרדכי – את מי היהודים מקבלים כסמכות?
 ואת מי הפרסים מקבלים כסמכות?

לדין בכיתה

לפי ההסבר שהסביר מרדכי – מה הם הקשיים שעלולים להיווצר
 ליהודים המאמינים בה' וחיים תחת השלטון הפרסי?

כאשר המן כועס על מרדכי – הוא רוצה להעניש לא רק את מרדכי
 היהודי אלא את כל העם היהודי:

"וַיֹּאמֶר הָמֶן לְמֶלֶךְ אֶחָד־שְׂרָוּשׁ יִשְׁנֶה עִם אֶחָד מִפָּזָר וּמִפָּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינֹת מְלָכוּתָךְ וְדַתֵּיהֶם שְׁנוֹת מִכָּל עַם וְאֵת דַּתִּי הַמֶּלֶךְ אֵינֶם עֹשִׂים וְלְמֶלֶךְ אֵין שׁוֹה לְהִנִּיחָם:" (פרק ג', פס' 8)

5 קראו את פס' 8. בפסוק זה המן מציג שני מאפיינים ייחודיים של
 הקהילה היהודית – בשונה מהעמים האחרים שהיו תחת השלטון
 הפרסי.

א. מה הם המאפיינים הייחודיים של הקהילה היהודית לפי דברי המן?
 ב. כיצד יכולים מאפיינים אלה של היהודים לֵאמֹר על השלטון הפרסי?

המן הרשע - מי אתה?

ייתכן שהעוינות בין המן לבין היהודים החלה זמן רב לפני שמרדכי
 היהודי סירב להשתחוות להמן... רמז לכך ניתן למצוא בפרק ג', פס' 1,
 שם מכונה המן "הָמֶן בֶּן הַמֶּדְתָּא הָאֲגָגִי".

מה זה "אגגי"?

בשמואל א', בפרק טו, מסופר כי אַגַּג היה מלך עַמְלֵק. עַמְלֵק, כפי
 שמסופר בספר דברים (פרק כה, פס' 17-18), היה עם של נְוֻדִּים אשר
 תקף את בני ישראל כשיצאו ממצרים. בגלל אותה תקיפה ציווה
 ה' על עם ישראל להחרים את עַמְלֵק.
 ובחזרה לספר שמואל: במלחמה שניטשה בין בני ישראל בהנהגתו
 של שאול המלך לבין עַמְלֵק בהנהגתו של אַגַּג מֶלֶכָם - שאול ריחם
 על אַגַּג מלך עַמְלֵק, ולא הרג אותו. שמואל הנביא כעס על שאול
 על כך שלא מילא את הַצֹּו האלוהי, והוא הרג בעצמו את אַגַּג
 הַעַמְלֵקִי.

ובחזרה למגילת אסתר...

6 לפי ההסבר שקראנו – כיצד בסיפור מגילת אסתר יש סגירת מעגל
 עם סיפור שאול ומלך עמלק?

פס' 4:

בְּאֶמְרֵם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם -
 כאשר אמרו לו דברים
 אלה מדי יום.

הִיעָמְדוּ דְּבָרֵי מֶרְדֳּכִי -
 האם יתקיימו דבריו?
 האם יוכל לעמוד בסירובו
 להשתחוות להמן?

פס' 8:

וְדַתֵּיהֶם שְׁנוֹת - וחוקיהם
 שונים.

דַּתִּי הַמֶּלֶךְ - חוקי המלך.
 וְלְמֶלֶךְ אֵין שׁוֹה לְהִנִּיחָם -
 לא כדאי למלך להשאירם
 בחיים.

אומה מזלזלים בקלשנים
 כשקוראים במגילת
 אס' שמו של המן?

כי כגאב שצריך למוחא
 אס' צכר למאק!
 אס' מזלזלים כך שלא
 נשמע אס' שמו של המן.

אומה אלוהים אס'
 האלוהים של המן
 בפארים?

לא באמא אלוהים אס' האלוהים
 של המן! מקורן של הפזלוג
 שנקרא "אלוהי המן" פאא במאכא
 למא שפיה מקובל בלמנייה
 ובאלסטריה (נקרא "מאפן גאשן"
 (מאפן - פרע, גאשן - כיס).
 פמאכא פאפ דומה קצת לאלוהים,
 ולמא דומה קצת לאלוהי המן.

3. איזה יופי, יש לי אופי!

בפרקים הקודמים למדנו על סיפור המגילה, על פרס ועל חיי הקהילה היהודית בפרס. בפרק זה נתמקד בשתי דמויות הנשים במגילה – נשתי המלכה ואסתר המלכה.

נשתי המלכה

דמותה של נשתי מופיעה רק בפרק א (מכיוון שבסופו, כפי שאתם יודעים, היא מפורטת...). לכן את המידע אודותיה נקרא רק בפרק א במגילה.

1 קראו בפרק א, פס' 9.

א. מי הייתה נשתי?

ב. מי הוזמן למשתה שהיא ערכה?

2 קראו בפרק א, פס' 10-11.

א. מה דורש המלך מהמלכה? מדוע הוא דורש זאת ממנה?

ב. בססו את תשובתכם על ציטוט מתאים מהפסוקים.

ג. מה דעתכם על הדרישה של אחשוורוש מנשתי?

ד. האם לדעתכם הייתה נשתי צריכה להיענות לדרישה?

מִצְאָה אֶחָד (במחברת) מִצְאָה שְׁנִי (במחברת).....

3 קראו פס' 12. האם נשתי הסכימה לדרישת המלך?

לדיון בכיתה

מה נשתי "הפסידה"? ומה היא "הרוויחה"? ומה אתם חושבים על נשתי?

מה אידו על הגברים?!

כיצד מגיב אחשוורוש לסירובה של נשתי?

תגובתו הראשונה של המלך היא – פֶּעַס: "וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ

בָּעָרָה בּוֹ" (פס' 12). אבל מה עושים עם הפֶּעַס?

בפס' 13-15 המלך מבקש את עצת שְׂרָיו. בפסוקים הבאים ממוכן,

אחד משְׂרָי המלך, מציג בדבריו הֶבֶט שלא חשבנו עליו ביחס למעשה

של נשתי. נבחן מהו ההֶבֶט שהוא מציג.

4 קראו פס' 16-18 – לפי דברי ממוכן, מה עלול לקרות כתוצאה

מההתנהגות של המלכה, נשתי? מי עלול להיפגע?

5 קראו פס' 19-20. הסבירו – מהי הצעתו של ממוכן? מהי מטרת

הצעתו?

פס' 11:

"לְהֵבִיא אֶת נִשְׁתֵּי הַמֶּלֶכָה
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת
[...]: חז"ל מפרשים:

"בְּכֶתֶר מַלְכוּת" – בלבד
וללא כל בגדים אחרים על
גופה (תלמוד בבלי, מסכת מגילה,
דף יב, עמוד ב).

פרק א

פס' 12:

וַתִּמָּאֵן – סירבה, לא הסכימה.

פס' 16:

לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עֹתָהּ
וְנִשְׁתֵּי – לא רק למלך גרמה
המלכה עוֹל.

פס' 17:

כִּי יֵצֵא דְבַר הַמֶּלֶכָה עַל
כָּל הַנָּשִׁים – כאשר ייוֹדֵעַ
לנשות המדינה דבר
התנהגותה של המלכה...
לְהַבְזֹת – לְבַזֹּת.

פס' 18:

וְכַדִּי בִזְיוֹן וְקִצְף – הנשים
יגרמו לבזיון הגברים ובכך
יכעיסו אותם.

פס' 19:

אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב – אם
נראה לך טוב, נכון.
דְּבַר מַלְכוּת – פקודה בעלת
תוקף חוקי. צו מלכותי.
בְּדַתִּי פָּרַס וּמְדִי – בחוקי
הממלכה.
וְלֹא יַעֲבֹר – תִּזְקֹפוּ של
החוק לא יתבטל.
לְדַעֲוִתָּהּ – לאישה אחרת.

פס' 20:

פָּתַגְם הַמֶּלֶךְ – פקודת
המלך, גזרת המלך.
יִתְּנוּ יָקָר – יתנו כבוד וחשיבות.

א. ממוכן אומר: "[...] ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה:" (פס' 19)
מהי אישה "טובה", לפי המלך ושָׁרִיו?

ב. לסיכום דמותה של נשתי:

- אֵילוֹ שְׁמוֹת תּוֹאֵר מֵתַאִימִים לְתִיאֹר דְּמוּתָהּ שֶׁל נִשְׁתִּי?
- אֵת מִי אַתֶּם מְצַדִּיקִים - אֵת אַחֲשׁוּרוֹשׁ או אֵת נִשְׁתִּי? נִמְקוּ אֵת עֲמַדְתְּכֶם.

אסתר המלכה

מפגש ראשון - פרק ב

בפרק ב אנו פוגשים את אסתר (הדסה), בת דודו (או אֲחֵינִיתוֹ) של מרדכי היהודי, אשר חיה איתו בשושן.

6 קראו בפרק ב, פס' 7. אֵילוֹ דְּבָרִים אֲפֹשֵׁר לְלִמּוּד מֵהַפְּסוּק עַל אֶסְתֵּר?

7 קראו בפרק ב, פס' 7-10. בַּפְּסוּקִים אֵלֶּה אֶסְתֵּר מְצַיֶּנֶת כִּצִּיִּתְנִית.

א. אֵילוֹ דּוּגְמָאוֹת מִתּוֹךְ הַפְּסוּקִים מִלְּמִדּוֹת עַל הַתְּנַהּגוּתָהּ הַצִּיִּתְנִית שֶׁל אֶסְתֵּר?

ב. מְדוּעַ, לְדַעַתְכֶם, אֶסְתֵּר מְצִיֶּנֶת בְּמִקְרָאִים אֵלֶּה?

מפגש שני - פרק ד

בשעה טובה, אסתר נבחרה למלכה! ובאותו הזמן, מחוץ לארמון, פֶּרְסֶם הַמֶּן את הצו על השמדת היהודים בממלכה. מרדכי היהודי, בן הדוד (או הדוד) של אסתר, הביא את הבשורה המֶּרָה לידעתה של אסתר, אשר הייתה בתוך הארמון וכלל לא ידעה על התכנית!

8 א. קראו בפרק ד, פס' 8. מהי בקשתו של מרדכי מאסתר?

ב. קראו את תשובת אסתר בפס' 11. אסתר סִירְבָה לְבַקְשָׁתוֹ שֶׁל מִרְדֳּכִי. מֵהוּ הַנִּימוּק שֶׁל אֶסְתֵּר?

הָאֵם הַתְּנַהּגוּתָהּ שֶׁל אֶסְתֵּר בְּמִקְרָא זֶה דּוּמָה לְהַתְּנַהּגוּתָהּ בְּמִקְרָאִים הַקּוֹדְמִים או שׁוֹנָה מִמֶּנָּה? בְּמָה הִיא שׁוֹנָה? וּבְמָה הִיא דּוּמָה?

פרק ב

פס' 7:

אִמָּן - מִגְדֵּל, מִטְפֵּל וּמִחְנָךְ.

פס' 8:

וּבְהִקְבֵּץ - כֹּאשֶׁר נִקְבְּצוּ, נִאֲסְפוּ.

אֶל יָד - עַל יָדִי.

פס' 9:

וְתִשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו - מִצָּאָה חֵן בְּעֵינָיו.

וַיִּבְהַל אֶת תְּמָרוּקֶיהָ וְאֶת מְנוּחָהּ - מִיָּהֵר לִסְפֵּק לָהּ אֶת הַתְּמָרוּקִים, תְּכַשִּׁירֵי הַיּוֹסֵף, וְאֶת מְנוֹת הָאוֹכֵל הַמְּגִיעִים לָהּ.

וַיִּשְׁנֶה וְאֶת נְעֻרֹתֶיהָ

לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים - שׁוֹמֵר הַנָּשִׁים נֹתֵן לְאֶסְתֵּר וּלְנְעֻרֹתֶיהָ יָחַס שׁוֹנָה, טוֹב יוֹתֵר, בְּבֵית הַנָּשִׁים.

פס' 10:

אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד - לֹא סִיפָרָה.

פרק ד

פס' 8:

לְהִרְאוֹת אֶת אֶסְתֵּר - לְהִרְאוֹת לְאֶסְתֵּר.

פס' 10:

וְתַצְוֶהוּ אֶל מִרְדֳּכִי - הַנִּחַתָּה אוֹתוֹ לְהַעֲבִיר דְּבָרָה לְמִרְדֳּכִי.

וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ - בְּנֵי הָעַמִּים וְהַמְּדִינֹת אֲשֶׁר בְּשִׁלְטֵת הַמֶּלֶךְ.

יּוֹדְעִים אֲשֶׁר - יוֹדְעִים כִּי...

אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא - מִבְּלִי שִׁיקְרָאוֹ לוֹ.

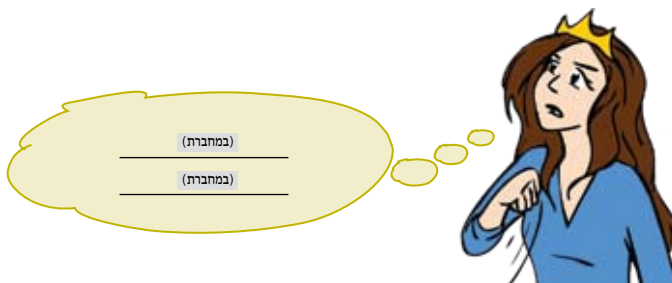
אֶחָד דָּתוֹ לְהִמִּית - דִּין אֶחָד לוֹ, גּוֹרְלוֹ נִחְרָץ - לְמוֹת.

לְבַד מֵאֲשֶׁר - מִלְּבַד מִקְרָאִים שְׁבָהֶם...

בפס' 13-14 בפרק ד, מרדכי פונה אל אסתר בכמה נימוקים שונים.
(את ניתוח הנימוקים כבר עשינו בפרק 3, "ונהפוך הוא"). הפעם הפנייה אל אסתר היא בדרך של שכנוע, ולא בדרך של דרישה או הנחיה.
בסופו של דבר, אסתר מקבלת את דברי מרדכי ומחליטה לעשות מעשה, בחשש רב... [...] **וְכִאֲשֶׁר אֶבְדְּתִי אֶבְדְּתִי** היא אומרת (פס' 16).
אבל איך היא תבצע את המשימה? מיד נגלה...

מפגש שלישי - פרקים ה, ז

- 9** א. תזכורת – מהי המטרה של אסתר בפנייה למלך אחשוורוש?
ב. קראו פרקים ה, ז – בתנ"ך או בקומיקס (או בשניהם).
מהי, להבנתכם, תכניתה של אסתר?

- ג. באילו כלים, תכונות, מיומנויות, ידע, השתמשה אסתר כדי להשיג את מטרתה?

- 10** לסיכום דמותה של אסתר:
אילו שמות תואר מתאימים לתאר את דמותה של אסתר?

לסיכום – איזה יופי, יש לי אופי!

- 11** בפרק זה עסקנו בדמויותיהן של שתי נשים בכירות בממלכה – נשתי ואסתר – המתמודדות עם בעיות שונות בדרכים שונות.
א. במה שתי הדמויות דומות? ובמה הן שונות?
ב. מה הם הרווחים ומה הם המחירים של כל אחת מדרכי הפעולה של הנשים?

"וַיִּהְיוּ אֲנִי וְכָל הָעָם אֲלֵהֶם וְשָׁשׁוּ וַיִּקְרָא אֵלֶיךָ וְשָׁשׁוּ וַיִּקְרָא אֵלֶיךָ כַּמָּה פְּשִׁימָה!"

נכון, כה מוקד לך פשימה!

ב. לאחר הצלת היהודים, היהודים הגיבו בצורה... הפוכה!
קראו פרק ח פס' 16: "לְיִהוּדִים הָיְתָה אֹרֶחַ וְשִׂמְחָה וְשָׁשׁוּ וַיִּקְרָא:"
העתיקו למחברת את המילים המתארות את תגובת היהודים לבשורה הטובה.

3 ועוד היפוך – **יום העצב הופך ליום שמחה:** "[...] מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה

וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב [...]" (פרק ט, פס' 22)

א. קראו שוב פרק ג פס' 13 – מהו התאריך שבו תִּכְנֶן המן להרוג את היהודים?

ב. קראו פרק ט פס' 1 – מהו התאריך שבו התהפך גורלם של היהודים?

ג. כעת כתבו – מהו ההיפוך?

ארור המן וברוך מרדכי

כפי שאתם ודאי זוכרים, מרדכי והמן היו אויבים. מרדכי לא הסכים להשתחוות להמן. בתגובה – המן כעס מאוד ורצה להרוג את מרדכי ואת כל היהודים. והנה, דווקא בין מרדכי היהודי לבין המן האויבים – קרו כמה מקרים של היפוך בסיפור...

4 הוא גדול? הוא גדול!

א. קראו פרק ג, פס' 1: "אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גָּדַל הַמֶּלֶךְ אֶחְשֵׁירוֹשׁ אֶת הָמָן בֶּן הַמֶּדְיָא הָאֶגְגִּי וַיִּנְשְׂאֵהוּ וַיִּשֶׂם אֶת כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אֵתוֹ:"

לפי פסוק זה – מי היה השר הבכיר ביותר במגילה?

ב. קראו פרק ט, פס' 4: "כִּי גָדוֹל מֶרְדֳּכִי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל הַמְּדִינֹת כִּי הָאִישׁ מֶרְדֳּכִי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל:"

לפי פסוק זה – מי היה השר הבכיר ביותר?

ג. כעת כתבו: מה התהפך?

כדאי לשים לב למילים מאלה פשוט, שחלילה לא תפסו את הפסוק ג' - פס' 1, לא תפסו ג' - פס' 4.

5 כבוד... "[...] כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ [...]"

קראו בפרק ו, פס' 1-11. בפסוקים אלה אחשוורוש רוצה לתת כבוד לאיש מסוים.

א. מי האיש שהמלך מתכוון אליו?

ב. מי האיש שהמן חושב שהמלך מתכוון אליו?

ג. כתבו במילים שלכם: מה ההיפוך שהתרחש כאן?

פרק ג, פס' 1:

גָּדַל - קידם.

וַיִּנְשְׂאֵהוּ וַיִּשֶׂם אֶת כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אֵתוֹ - קידם אותו וקבע שיתפוס מקום בראש השרים.

פרק ו, פס' 6:

חָפֵץ בִּיקְרוֹ - רוצה לכבד אותו ולהגדיל את מעמדו.

יַחֲפֵץ - ירצה.

לַעֲשׂוֹת יָקָר - לעשות כבוד.

הוא ואני חפץ ביקרו... (במחברת)

אני חפץ ביקרו... (במחברת)

6 מי תלוי על העץ? תלוי...

א. קראו בפרק ה, פס' 14: "וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אֶשְׁתּוֹ וְכָל אֲהָבָיו יַעֲשׂוּ עֵץ גִּבְהָ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבִבְקָר אָמַר לְמַלְךְ וַיִּתְּלוּ אֶת מֶרְדֳּכִי עָלָיו [...]" לפי פסוק זה – את מי תכננו המן, זרש ואוהבי המן לתלות על העץ?

ב. קראו בפרק ח, פס' 7: "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶחָשֵׁוּרֶשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמֶרְדֳּכִי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵּית הָמֶן נִתְּנִי לְאַסְתֵּר וְאִתּוֹ תָּלוּ עַל הָעֵץ [...]"

קראו גם בפרק ט, פס' 13: "[...] וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמֶן יִתְּלוּ עַל הָעֵץ:"

לפי פסוקים אלה – את מי תלו לבסוף על העץ?

ג. כעת כתבו: מה ההיפוך שהתרחש כאן?

7 ארור המן וברוך מרדכי:

בתלמוד הבבלי* מוקדשת מסכת "מגילה" לדיונים הקשורים במגילת אסתר ובחג פורים. שם אמרו חז"ל:

"חייב אדם להתבסס [להשתכר] בפורים עד לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (תלמוד בבלי, מסכת מגילה, דף ז עמוד ב)

א. מהו הכינוי של חז"ל להמן?

ב. מהו הכינוי של חז"ל למרדכי?

ג. הסבירו במילים שלכם: לפי חז"ל – מה צריך לעשות בפורים?

ד. הסיקו מדברי חז"ל: מהו ההיפוך שצריך לעשות בפורים? מדוע?

תרגיל בחשבון:

לפי פרק ה פס' 14:

מה גובה העץ?

אמה = כ-45 ס"מ.

אם כך, מה היה גובהו

של העץ שעליו תכנן

המן לתלות את מרדכי?

תרגיל בגימטריה (ערך

אותיות במספרים):

1. חשבו: מה הגימטריה

של המילים "ארור המן"?

2. חשבו: מה הגימטריה

של המילים: "ברוך

מרדכי?"

***גִּלְגָּל פִּינְיָ - קוֹלֵךְ סְפִירִים חֲשׂוֹב**
בגדל פינויג. יל בא לא חוקים
אם סיפורים אלה, שאלו
אנחנו על ידי חכמים יפדים שחיו
בבבל לפני כ-1,500 שנה.

מה? מלך אלה בפורים
אלהם כמה שחוקים?

ממשל!
רבי יוסף חביבא, אשר חי
בספרד במאה ה-15, כתב:
"אלא שישלח בלגלגא
וימלך אחר שחוק אקאל ראש
אויבא פה, שאין זה שמחה
אלא פולאס אכאלג." (סכא - סיפול)

כיצד התרחש ההיפוך?

בפרק ג מסופר כי מרדכי היהודי סירב להשתחוות להמן, ובתגובה, המן החליט לעשות מעשה – להשמיד את היהודים. בפס' 7 מסופר כי המן קבע את התאריך לביצוע התכנית, וכי הדבר נעשה באמצעות הפלת פור, גורל: "[...] הָפִיל פֹּר הוּא הַגּוֹרֵל לִפְנֵי הָמֶן מִיּוֹם לְיוֹם וּמִחֲדָשׁ לְחֲדָשׁ שָׁנִים עֹשֶׂר הוּא חֲדָשׁ אֶדְר:"

שיטת הפלת הפור לא הייתה רעיון מקורי של המן; בתקופות קדומות נהגו לקבל החלטות חשובות, כמו מינוי שרים או יציאה למלחמה, בדרך של הטלת גורל.

גם בתנ"ך מסופר על כמה מקרים של קבלת החלטות בדרך של גורל והגרלה. לדוגמה: לפני שעם ישראל נכנס לארץ ישראל, חילקו את הנחלות בין השבטים בדרך של הגרלה (מסופר על כך בספר יהושע, פרקים יד-ט).

כיצד הטילו גורל עמים שונים במהלך ההיסטוריה?

כשהבבלים רצו לצאת למלחמה הם השתמשו ב"גורל החיצים" - הם היו כותבים על חיצים שמות של ערים אפשריות לכיבוש, שולפים חץ, ולפי החץ היו מחליטים איזו עיר לכבוש. הרומים היו מטילים אבני גורל בצבעי שחור ולבן. והסינים היו מניחים אותיות בתוך גביע, שולפים אותיות ומנסים "לקרוא את הגורל".

אפילו כשהוקמה העיר תל אביב השתמשו מקימה בהגרלה! בשנת 1909 החליטה קבוצת יהודים להקים שכונה חדשה בשם "אחוזת בית", צפונית לעיר יפו. שכונה זאת הפכה לימים לעיר תל אביב. כדי להחליט איפה תגור כל משפחה, ערכו הגרלה שנקראה "הגרלת הצדפים". כך הוגרלו 60 מגרשים בין 60 משפחות

בתמונה: הגרלת הצדפים - אחוזת בית, 1909

דיון בכיתה

אילו דוגמאות נוספות יש היום להטלת גורל? האם אתם מחליטים החלטות לפי גורל? אילו החלטות, לדוגמה? מה הם היתרונות ומה הם החסרונות של קבלת החלטות באמצעות גורל?

אז איך קרה היפוך הגורל בסיפור מגילת אסתר?

קראו את פרק ד - בתנ"ך או בקומיקס. בפרק זה מביא מרדכי לידיעתה של אסתר את הבשורה המרה על תכניתו של המן להשמיד את היהודים. אסתר, שהייתה בארמון המלך, לא ידעה על כך כלל!

8 קראו פרק ד פס' 8 - מה ביקש מרדכי מאסתר? למי דאג מרדכי?

9 קראו פרק ד פס' 11 - בפסוק זה סירבה אסתר לבקשת מרדכי. מה היה הנימוק של אסתר לסירוב? למי דאגה אסתר?

בתשובתו של מרדכי לאסתר בפס' 14, מרדכי מציג שלוש סיבות מדוע עליה לפנות למלך אחשוורוש:

- "[...] רוח וְהַעֲלָה יַעֲמֹד לַיהוּדִים מִמָּקוֹם אֲחֵר [...]]"

- "[...] וְאֶת וְבֵית אֲבִיךָ תֵּאבְדוּ [...]]"

- "[...] וְיָמִי יוֹדֵעַ אִם לָעֵת כְּזֹאת הִנֵּגְתָּ לְמַלְכוּתִי:"

10 א. איזה מהנימוקים מתייחס לטובתה האישית של אסתר?

צטטו את הפסוק המתאים.

ב. איזה מהנימוקים מתייחס לטובת העם היהודי כולו?

צטטו את הפסוק המתאים.

ג. איזה מהנימוקים של מרדכי מתייחס לאחריות האישית של

אסתר? צטטו את הפסוק המתאים.

פרק ד

פס' 11:

לְבַד מְאֹדֶּךָ - חוץ מ...

פס' 16:

כְּנִס - כְּנִס, קִבֵּץ את כולם.

מה סב "מקום אחר"?

חַסֵּא אֶם "גִּלְגָּל פֶּלֶסְתִּים",
גִּלְגָּל פֶּלֶסְתִּים אֶלְוִי
מִסְבִּירִים אֶל פֶּלִּיטָא
"מקום אחר" כנמצא.

11 מדוע מרדכי חושב שאסתר אחראית לפתרון הבעיה של העם כולו?

הַשְׁלֹכָה שֶׁל אֶסְתֵּר הִיא
מִשְׁלַח יְדֵי פִחִיִּים וְלֵץ פִּמְלֹאגִי!

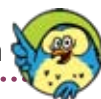
12 קראו פרק ד, פס' 15-17.

א. האם מרדכי הצליח לשכנע את אסתר?

ב. האם אסתר יוצאת למשימה בביטחון או בחשש?

ג. בססו את תשובתכם על ציטוט מתאים מהפסוקים.

איפה ה' בסיפור? - "הסתר פנים"

מהו "הסתר פנים"?

אולי שמתם לב לכך ששם ה' לא מופיע במגילה אפילו פעם אחת! המקום הכי קרוב לרמז על נוכחותו של ה' במגילה הוא בפרק ד, פס' 14: "[...] רִנָּח וְהַצֵּלָה יַעֲמֹד לַיהוּדִים מִמָּקוֹם אֲחֵר [...]". אבל זהו רק רמז. חז"ל וגם "תרגום השבעים", תרגום התנ"ך ליוונית, מסבירים את הביטוי "מקום אחר" כרמז לה'.

מדוע מפתיע ששם ה' לא מוזכר במגילה? ראשית, מכיוון שהמגילה היא אחד מספרי התנ"ך (ספר שבו ה' הוא דמות מרכזית). שנית, מכיוון שקרה פה נס - הצלת היהודים. האם ייתכן שקרה נס בלי התערבותו של ה'? ואם ה' עשה נס - מדוע שמו לא מוזכר במגילה? ואם שם ה' לא מופיע במגילה - האם זה אומר שה' אינו נוכח בסיפור?

אחד ההסברים לכך הוא שבחייהם של היהודים בגולה (מחוץ לארץ ישראל) - ה' נוכח, אבל בדרך של "הסתר פנים": קשר שאינו גלוי (כמו נבואה או התגלות), אלא הוא קשר חבוי. כלומר: גם אם שם ה' אינו מופיע במגילה ונראה כאילו ה' אינו קשור להצלת היהודים - ה' נוכח, אבל בדרך של הסתרה. אז איפה הוא? יש המפרשים את צירופי המקרים השונים במגילה כדרכו של ה' להיות נוכח במגילה: במקרה בחרו באסתר למלכה? במקרה שמע מרדכי את מזימת בִּגְתָן ותרש להרוג את המלך? במקרה איפשר אחשוורוש לאסתר לגשת אליו? כלומר, צירופי המקרים במגילה הם רמז לנוכחותו של ה' במגילה, בדרך של "הסתר פנים".

פירוש מעניין לנושא העֶדֶר שמו של ה' במגילה מופיע בדברי חז"ל:

"נִדְרָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ" (מגילת אסתר, פרק ו פס' 1) - שְׁנַת מַלְכוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם
[כינוי לה'] (מסכת מגילה, דף טו עמוד ב).

13 א. לפי הסיפור במגילה - מיהו המלך בפרק ו פס' 1?

ב. לפי פירוש חז"ל - מיהו באמת המלך במגילה?

ג. כיצד פירוש חז"ל מתמודד עם נושא העֶדֶר שמו של ה' במגילה?

בסיפור היהודים במגילה קראנו על שלושה כוחות. כוח אחד – כוח הגורל. כוח שני – כוח האחריות האישית. כוח שלישי – כוח ה', שאמנם נעדר בשמו מן המגילה, אולם יש המפרשים שה' נוכח "בהסתתר פנים".

לדין בכיתה

- גורל היהודים במגילה התהפך – "וַיִּהְיֶה כֵּן הוּא"...
- בזכות מה, לדעתכם, התהפך גורלם של היהודים?
- ובחיים – איזה כוח חזק יותר, לדעתכם, ובאילו מצבים: הגורל? האחריות? האמונה בה'?

זה אני, פיוסא. הגמפטי
לכבר. אחת הסיבות להחלשות
הפאריס היא "הנפחן פא" -
הפיוס מישל אחרי...

משפטים אדיר...

- כִּי הָיָה יִצְחָק וְיִצְחָק אִיבָדִים מִמָּקוֹם אֲחֵר
- וְכֵן אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם אֶבְרָהָם
- מִיָּדָיו אֶשְׁמַח וְאֶבְרָהָם אֶבְרָהָם
- אִיבָדִים הֵיכָל אֲחֵרָה וְשִׁמְשׁוֹן יִקָּר
- וְנִפְסָךְ הָאֵל

אפ, גראל - לאורך כל
הדורות יבדלים קראל אל
מגילת אסתר והגלגל אל
חל הפאריס. לם באר
לם בגלגל!

אסתר נבחרה למלכה על ידי
המלך אחשוורוש (חיתוך עץ
צבעוני מתוך תנ"ך נִיבְרָג),
המאה ה-15

5. משנכנס אדר מרבין בשמחה...

מזל טוב - מפא"ל ציוני - דבר
לחייבים לקיים.
מנהל - מפא"ל נחל, מקלף -
דבר לרבים חלשים, אבא אינא
חלפה.

פרק ט

פס' 17:

ועשה אתו יום משתה
ושמחה - הכריזו עליו כיום
משתה ושמחה.

פס' 19:

הפרזים - הפזורים.

ערי הפרזות - ערים
פרוצות, שאין מוקפות
בחומה.

מנות - דברי מאכל.

פס' 21:

לקים עליהם להיות עשים
את יום... - לקבל על
עצמם לחגוג את היום.

פס' 23:

וקבל - קיבלו.

את אשר החלו לעשות -
את מה שכבר עשו
בעצמם.

פס' 24:

להקם - לגרום מהומה
בתוכם.

פס' 25:

ובבאה - בבוא אסתר.
אמר עם הספר - עם הצו
המלכותי.

פס' 27:

הנלוים עליהם - הגרים.

פס' 28:

וזכרם לא יסוף - זכרם לא
יפסק, לא יהיה לו סוף.

בחג הפורים אנו נוהגים לקיים מצוות ומנהגים רבים. מדוע?
אולי מפני שהמצוות והמנהגים של החג הזה מלאים בכיף ובשמחה!
בפרק זה נלמד על מקורותיהם של המצוות ומנהגי החג.

1 קראו בפרק ט, פס' 17-28, ותגלו שחלק מהמצוות והמנהגים

שמקיימים כיום בחג הפורים – מופיעים כבר במגילה!

לפי פסוקים אלה, כתבו:

- א. מתי חוגגים את חג הפורים?
- ב. מהו המקור של מנהג התחפושות?
- ג. מה הם המנהגים הקשורים לחג?
- ד. מדוע קוראים לחג הפורים בשם זה?

לא כל יום פורים!

בפסוקים 17-19 כתוב מתי צריך לחגוג את חג הפורים, אבל זה לא
כל כך ברור. אז נסביר:

- במרבית היישובים חוגגים את חג הפורים בתאריך י"ד (14) באדר.
- בערים מוקפות חומה (כמו ירושלים) חוגגים את החג יום לאחר מכן,
בט"ו (15) באדר – ושם החג נקרא "שושן פורים".
- בשנים מעוברות חוגגים את חג הפורים באותם התאריכים, באדר ב.

מהי שנה מעוברת?

כדי להתאים את לוח השנה ואת חודשי השנה לעונות השנה, מדי
2-3 שנים מוסיפים ללוח השנה העברי עוד חודש – אדר ב. לשנה
שכוללת 2 חודשי אדר – אדר א ואדר ב – קוראים "שנה מעוברת".
מדוע? כי השנה כאילו בהיריון (מעוברת).

מצוות החג

על פי הפסוקים שקראנו, נקבעו לחג הפורים 4 מצוות עיקריות:

מתנות לאביונים

מקרא מגילה

משלוח מנות

משתה ושמחה

2 בטבלה שלפניכם מופיעים משפטים העוסקים ב-4 מצוות החג. כתבו במחברת לאיזו מצווה קשור כל משפט.

***המפרץ מפרץ - רבי יהודה**
אילול (פולין-צ'כוסלובקיה, 1595-1609). המפרץ - ראשי גיבור של המלחמה: מארן פלדאן רי אילול. חמד בראש הקהילה היהודית בפראג, צ'כיה. בנוסף איבד את חסם במחשבות ובאסטרטגיה. אחת האגדות המפורסמות הקשורות בשמו היא אגדת "הגלגל מפראג". לפי האגדה, המפרץ יצר גלגל - דמיון אדם שבוניו יוסף האלום ואלו שזרעו אמונה לחסדו חלואה שפחיתות נוצרים כנגד היהודים בפראג.

****רבי נחמן מברסלב (אוקראינה, 1795-1850)**
ממנהיגי זרם החסידות היהודית - זרם של חסידות אמונה בדבוקה בהגאון, אבן שפירי פלג אגדה דקדוקה חזק פיוס אנשים רבים חלום אקבול באמונה שבאוקראינה. מאמנה אמונה המפורסמת: "מצוות גדולה אפילו בשמחה אמיד", וכל הפלג כולו גרס צר מאוד, והחזיק - לא אפחד כלל.

*****שלחן ערוך - ספר פאכר**
(חוקים אדוניים) ומנהלים שכתב במאה ה-16 בידי רבי יוסף קארו בפסגה שפייגה אל מרכז לחני בחלום היהודי. הספר נחשב חזק פיוס אספר חסד ומרכזי בקביעת פאכר הקשורה בחיי פיוס-יום.

המילה	המשפט	המצווה
1.	אל מעלה אסגר קראים פלמיים - פלם בליל פחל ופלם ביום פחל: לפי חז"ל: "[...] חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה ולשנותה ביום [...]" (מסכת מגילה, דף ד, עמוד א)	(במחברת)
2.	אל סלח פלורים חלוקים ביום פחל חזון, ולא בלחם פחל (בשונה, אגדה, מליל פסח - אל חלוקים אל פאכר פמרכי בלחם פחל).	(במחברת)
3.	בלרים מוקפא חומה קראים אל מעלה אסגר ביום ט"ו באדר.	(במחברת)
4.	בקריא פמלה חייבים כולם, לברים נשים. מדוע? לפי חז"ל: "נשים חייבות במקרא מגילה, שאף הן היו באותו הנס" (מסכת מגילה, דף ד, עמוד א)	(במחברת)
5.	משלח פמנה בין איש ארצה פא סמל אכחל ואלאחזל בלם. לבדים פמנה מפראג: "במה שישאל הם עם אחד [...]" ובוזה שהם גוברים על המן וזרעו "[...] ("אור חדש")	(במחברת)
6.	לפי חז"ל, מכילן שפאגה שפמיים "מתנות לאביונים" מופיעה בצורה רבים (פרק ט, פס' 22) - צריך אפליק אפחל שג מנהל אלני אנשים שונים.	(במחברת)
7.	יש מצוות אפליק בסלח פלורים. חזק כמא? "עד דלא ידע בין ארור המן לבין מרדכי" (מסכת מגילה דף ז עמוד ב)	(במחברת)
8.	אין יודעים מיהם פאכרונים שצריך אה אפם מנהל? (לבדים רבי נחמן מברסלב): "כל הפושט יד ליטול (לקחת) - נותנין (נותנים)!"	(במחברת)
9.	בלרים שליון מוקפא חומה קראים אל מעלה אסגר ביום י"ד באדר.	(במחברת)
10.	לפי חז"ל, מכילן שפמיים "מנהל" מופיעה בצורה רבים (מגילת אסתר פרק ט, פס' 22) - צריך אה אפחל שני סאג מלן שונים, כאלו שג מנהל שונות.	(במחברת)
11.	יש פנאפלים אפליק אל כל פאכר פביג פכנסה כמסן קריא פמלה. זאל בלל פפסוק: "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר:" (פרק ח, פס' 16)	(במחברת)
12.	בלק קריא שמו של פמן במלה נופלים אפליק, כדי למחל אל צכר חלוק. (לפי פמלה פמן פא "אגלי", וייגכן כי פא צאצא של אגל מלך חלוק).	(במחברת)
13.	ממלך מאד שפדים יפול נאכיים בלק קריא פמלה: "מנהג טוב להביא קטנים וקטנות לשמוע מקרא מגילה" ("שולחן ערוך", סימן תרפ"ט, סעיף ו) ***	(במחברת)

הרמב"ם קבל:
מִלְכָּה לְאִדָּם אֶפְרַיִם בְּמִנְחָה אֶבְיֹנִים
מִלְכָּה בְּסִלְחָה וּבְמִלְחָה מִנְחָה אֶרְלִי,
לְשֹׁן לֶם שְׂמֵחָה לְדָוָה וּמִפְּאֻקָּה אֵלָּא
אֶשְׁמַח אֶבְיֹנִים וְיִגְמִים וְאֶלְמִנְחָה אֶרְלִי.
(מִגְרָם מִשְׁנֵה גִרְה, בְּכֹל מִלְחָה, פֶּרֶק ב',
הַכֹּפֶּיט)

אוי ווי! אז מה געשע?!!

אוי ממש מצטער. אני לא
יכול לקיים את כל מצוות
החג!

שמחת החג - לכולם

***הרמב"ם, רבי משה בן מימון**
(1138-1194), נולד בספרד
ונפטר במצרים. נחשב לאחד
מגדולי הפוסקים היהודיים. לסק
בפילוסופיה ובפסיקה וקביעת
חוקים (דינים), אפיקלוג
המשנה. מספריו המפורסמים:
"פיד השקפה" (משנה גרסה)
"מורה נבוכים". אפרנסה לסק
הרמב"ם ברפאלה, ובשלב מסוים
בחייו אף היה ארוםא! האישי של
מלך מצרים!

כדי לקיים את מצוות הקריאה במגילה – אפשר ללכת לבית הכנסת
ואפילו לקרוא את המגילה בכיתה. אך כדי לקיים את המצוות הנוספות
– משלוח המנות, סעודת הפורים והמתנות לאביונים – צריך כסף
לקניית המצרכים... מה זה אומר? שאדם עני לא יכול לקיים את מצוות
החג?

כדי למנוע אפשרות כזאת, קבע הרמב"ם* קביעה חשובה.

3 קראו את דברי הרמב"ם המובאים למעלה בפי הינשוף.

א. לפי דברי הרמב"ם – מהי המצווה החשובה ביותר בחג הפורים?
ב. כיצד קביעה זאת קשורה לסיפורה של הקהילה היהודית במגילת
אסתר?

תענית אסתר: אם שמחים - למה צמים?!

"ג באדר, יום לפני חג הפורים, הוא יום שנקבע על ידי חז"ל כיום צום –
"תענית אסתר". רמז על התענית* מופיע במגילת אסתר, בפרק ט:
"[...] וְכֹאשֶׁר קִיָּמוּ עַל נַפְשָׁם וְעַל זִרְעָם דְּבָרֵי הַצּוּמֹת וְזַעֲקָתָם:" (פס' 31).
באיזה צום מדובר? כאשר נגזרה הגזירה על היהודים ואסתר הסכימה
לגשת אל המלך אחשוורוש, היא ביקשה ממרדכי: "לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל
הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְעַל תַּאֲכָלִי וְעַל תִּשְׁתִּי שְׁלֹשֶׁת יָמִים
לַיְלָה וַיּוֹם גַּם אֲנִי וְנִעְרָתִי אֲצִום כֵּן וְכֵן אָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כִדָּת
וְכֹאֲשֶׁר אֲבָדָתִי אֲבָדָתִי:" (פרק ד, פס' 16). הצום שיצמה אסתר הוא צום של
התכנסות, בקשה ותפילה להצלחת פעולתה המסוכנת. הצום של אסתר,
ובעקבותיה – של כל יהודי שושן, התקיים אמנם בחודש ניסן, אבל
לזכרו קבעו את הצום בערב הפורים.

רגע! אם הגזירה שנגזרה על היהודים בוטלה כבר במגילה – למה לקיים
את הצום בימינו?

פתוב בספר התודעה*:

"כדי לזכור תמיד שהבורא יתברך שמו [ה'] רואה ושומע תפילת כל
איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו, כמו שעשה
לאבותינו בימי מרדכי ואסתר."

***ספר האדמה - ספר הלסק**
בחגי ישראל. נכתב על ידי אליהו
מוקטובסקי, שכונה "אליהו כי
טוב" (1912-1976). הוא נולד
בפולין ונפטר בארץ ישראל בשנת
1976, ונעבד כפולין בניין. אחר
כך לסק בחינוך ובאגודה.

- 4 א. לפי ספר התודעה, הסבירו את הסיבה לקיום הצום בימינו.
ב. ומה אתם חושבים – ההסבר בספר התודעה שְׁכַנֵּץ אתכם?

מנהגי שמחה בחג הפורים

על סעודת הפורים, קריאת המגילה, משלוח המנות והמתנות לאֲבִיוֹנִים – כבר קראנו. כל אלה הם **מצוות** הקשורות בחג, כלומר מעשים שאנחנו מצווים, חייבים, לקיים. בחג הפורים אנחנו מקיימים גם **מנהגים** רבים, מצחיקים ומְהֻלָּלים!

תחפושות בפורים

בחג הפורים מקובל להתחפש ולהיות דמות אחרת ליום אחד... מִנֵּין הרעיון המוזר הזה?!

- 5 קראו בפרק ט, פס' 22: "כַּיֵּמִים אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נִהְפְּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵכָל לַיּוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מְשֻׁתָּה וּשְׂמֻחָה וּמְשָׁלוּחַ מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְּנוּת לְאֲבִיוֹנִים:"
כְּתָבוּ: איך נותן הפסוק השראה לרעיון התחפושות?

הצגות פורים

מגילת אסתר כל כך יפה ומצחיקה, שממש מתחשק לְהִמְחִיז אותה (להפוך אותה למחזה, הצגה)! ואכן, יהודים במקומות שונים בעולם נהגו להמחזי את סיפורי המגילה. בקהילות יהודי ארצות האיסלאם קראו להצגות "**כִּלְאֶעֱת פורים**", ובקהילות יהודי מזרח אירופה קראו להצגות "**פורים שְׂפִיל**".

- 6 **הזמנה ליצירה:** ומה אֲתַכֶּם? רוצים להמחזי את סיפור המגילה?!

עֲדָלְיָע

המנהג של קיום קרנבל תחפושות ולבישת מסכות בחודשי האביב היה מקובל באירופה מאז המאה ה-12 (לפני כ-800 שנה). היהודים שחיו באירופה וראו את הנוצרים מקיימים מנהג זה – חיקו אותו והפכו אותו לחלק מחגיגות חג הפורים. גם בארץ ישראל אימצו את מנהג תהלוכות התחפושות – העֲדָלְיָע!

חלק מכם ודאי השתתפו או צפו בעֲדָלְיָע ויודעים לספר כי זוהי תהלוכה שִׂמְחָה וּסְסָגוֹנִית הנערכת בפורים, ובה כולם צועדים כשהם מחופשים. בתהלוכה כזאת יש בובות ענק, מוסיקה וריקודים. לפני שעוברים עמוד, נֶחֱשׂוּ – מתי ואיפה הייתה העֲדָלְיָע הראשונה?

מצעד העדלידע בתל אביב, 1998

מי פון פדמאיר בציאל?

ראש העיר תל אביב, מאיר דיזנגוף, מוביל את העדלידע, 1934

מתי ואיפה נערכה העדלידע הראשונה?

האמת היא שזה היה לא מזמן... העדלידע הראשונה נערכה בעיר תל אביב בימיה הראשונים – בשנת 1912 (לפני כמעט 100 שנה). היה זה רעיון של המורה לציור מהתיכון הוותיק "גימנסיה הרצליה", אברהם אֶלְדֶּמֶע. העדלידע הייתה אירוע חשוב כל כך עד כי ראש העיר של תל אביב, מאיר דיזנגוף, הוביל את התהלוכה בכבודו ובעצמו, כשהוא רכוב על סוס! מאז הפכה התהלוכה למסורת – הן בתל אביב והן בערים נוספות, עד ימינו! בימיה הראשונים נקראה התהלוכה בשם "קֶרְנֶבֶל". בשנת 1932 – מתוך מאות הצעות שהוצעו לקביעת שם חדש לתהלוכה, התקבלה הצעתו של הסופר י"ד ברקוביץ': "עֶדְלִידֶע".

7 א. בשם "עֶדְלִידֶע" מסתתרות 3 מילים.

מה הן מילים אלה?

ב. מאיפה לקח הסופר את הרעיון לשם

החדש? (נא: 39 מילים)

ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים

